

Sądownictwo konstytucyjne. Teoria i praktyka,
red. Mirosław Granat, Warszawa 2018, ss. 213

Sygnalizowana pozycja pt. *Sądownictwo konstytucyjne. Teoria i praktyka* jest pracą zbiorową pod redakcją Profesora Mirosława Granata. Już osoba Redaktora budzi zaufanie do profesjonalizmu opracowań, jako że jest on zarówno wybitnym naukowcem z zakresu prawa konstytucyjnego, jak i byłym sędzią polskiego Trybunału Konstytucyjnego z okresu, kiedy organ ten cieszył się jeszcze szacunkiem. Zestawienie w pracy spojrzenia teoretycznego i praktycznego ma więc swe uzasadnione przesłanki. Ujęcie takie jest nie tylko uprawnione, ale i cenione w paradygmacie naukowym; w pełni więc zasługuje na poparcie. Pierwsza część tytułu pracy („Sądownictwo konstytucyjne”) jest w sposób oczywisty jasna i precyzyjna, choć – potencjalnie – może mieścić w sobie szerokie spektrum materii bardziej szczegółowych. Praktyka w przypadku sygnalizowanej pracy zresztą tę konstatację potwierdza. W żadnej mierze nie umniejsza to roli całej pracy ani poszczególnych opracowań.

Całość opracowania mieści się na dwustu trzynastu stronach. Wspominam o tym nieprzypadkowo, mianowicie po to, aby ukazać obszerny, a nie jedynie szkicowy sposób potraktowania problematyki. W zespole autorskim uczestniczy dziewięciu przedstawicieli nauki – wszyscy o znanych i uznanych nazwiskach. Biegłość naukowa zespołu autorskiego także nie może więc budzić wątpliwości.

Zawarte w pracy poszczególne opracowania w pełni zresztą tę konstatację potwierdzają. Uważna lektura poszczególnych opracowań pozwala na ich merytoryczną aprobatę, bez żadnych zastrzeżeń. Nie bez znaczenia jest tu fakt, że autorzy w sposób oczywisty są wręcz specjalistami w zakresie analizowanej tematyki. Kilka nazwisk autorskich modelowo wręcz łączy

doświadczenie teoretyczne z doświadczeniem praktycznym różnego typu (politycznym, eksperckoparlamentarnym, sędziowskim).

Sygnalizowana praca ma charakter pokonferencyjny, co ma także ten plus, że autorzy mogli uwzględnić w swych opracowaniach w wersji ostatecznej wcześniejsze uwagi z dyskusji na konferencji. Dobór tematyki referatów dokonany przez organizatora konferencji – i redaktora recenzowanego tomu – uwzględniał logiczną strukturę tematyki sądownictwa konstytucyjnego, tak aby najistotniejsze wątki merytoryczne mogły zostać należycie wyeksplikowane. Wartością założonego ujęcia było więc nie tyle zreferowanie aspektów bezspornych tematyki, ile wyeksponowanie wątków rozwijających refleksję naukową. Zawarte w pracy teksty są tego potwierdzeniem.

Tematyka opracowań jest bardzo aktualna, a konstatacji tej nie przeczy fakt zawarcia w nich także wątków – wydawałoby się *prima facie* – historycznych. Ujęcie materii nawiązuje nie tylko do – jak wskazano – historii materii, ale i fundamentalnych sporów polityczno-filozoficznych (*vide* Kelsen-Schmitt), egzegezy dogmatycznoprawnej czy ujęć prawnoporównawczych. Różnorodności spojrzenia sprzyja i to, że redaktor potrafił zespolic wysiłki naukowców z różnych ośrodków (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński, Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu). Organizacja zespołu autorskiego (w tym trzech autorów i redaktora z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego) oraz miejsce dyskusji naukowej w pełni uzasadniają też wydanie pracy w Wydawnictwie Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Renoma Wydawnictwa także ma tu znaczenie dla tego prestiżowego przedsięwzięcia, a materia sądownictwa konstytucyjnego z pewnością ma taki charakter. Opracowania z naddatkiem spełniają wymogi dotyczące prezentacji i analizy doktryny prawniczej (zwłaszcza konstytucyjnoprawnej i teoretycznoprawnej), materiału normatywnego i samego orzecznictwa konstytucyjnego. Aparatura naukowa nie budzi żadnych zastrzeżeń, w szczególności uwzględniając stosowne przypisy. W ostatecznej redakcji pracy warto może było poddać pod rozważenie celowość zamieszczenia na końcu zbiorowych zestawień, zwłaszcza bibliografii i wykorzystanego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, ale czytelnik znajduje to w ramach poszczególnych opracowań.

Dla pełnej jasności co do zakresu sygnalizowanej pracy należy wskazać zawarte w niej poszczególne opracowania, mianowicie: *Kelsenowskie podstawy sądownictwa konstytucyjnego* (A. Kustra-Rogatka), *Prawo wobec państwa, władzy i polityki. Carla Schmitta rozważania krytyczne o materialnym państwie prawa i sądownictwie konstytucyjnym* (P. Kaczorowski), *Kontrola konstytucyjności ustaw we Francji – aspekty doktrynalne* (K. Ujazdowski), *O następstwach wyroków Trybunału Konstytucyjnego w procesie sądowego stosowania prawa w latach 2015–2017* (M. Jackowski), *Wyroki interpretacyjne – instrument Trybunału Konstytucyjnego czy sądów?* (P. Tuleja), *Potencjał regulacyjny Konstytucji RP a sytuacja kryzysu konstytucyjnego* (D. Dudek), *Kwestia kontroli konstytucyjności ustaw w praktyce ustrojowej oraz myśli prawniczej ostatniej dekady XVIII w. (kilka uwag)* (R. Puchta), *Test określoności jako narzędzie orzecznicze Trybunału Konstytucyjnego* (A. Syryt) oraz *Materiały parlamentarne jako źródło wiedzy o intencjach prawodawcy w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego w latach 1986–2008* (P. Chybalski).

Byłoby możliwe, oczywiście, szczegółowe wyliczenie wątków podjętych w poszczególnych opracowaniach dla ukazania ich zakresu *in concreto*, ale w nocie o charakterze ogólnym nie jest to przecież konieczne. Wystarczy tu generalna konstatacja, że uważna lektura poszczególnych opracowań w pełni uzasadnia ocenę, że są one ściśle tematyczne i nie omijają istotnych zagadnień meritum materii. Nie ma też żadnych podstaw do kwestionowania zasadności i naukowego poziomu poszczególnych analiz. Rozważania są intelektualnie bardzo inspirujące, wydobywają istotę zagadnień, ukazują płaszczyzny toczonych sporów o różnym charakterze. Rezultaty badawcze są owocne i warte opublikowania. Praca posłuży rozwojowi nauki w omawianym zakresie, ale także będzie przydatnym głosem w dyskusji na temat aktualnej praktyki ustrojowej. Można założyć, że w przyszłości prężność ośrodka nauki prawa konstytucyjnego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego pozwoli kontynuować nurt debat o materii sądownictwa konstytucyjnego.

Andrzej Szmyt – prof. dr hab.; Katedra Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Gdańskiego (kierownik katedry)